

การศึกษาการจัดการและการดำเนินงานของสถานอนามัยของกรุงเทพมหานคร

นางสาวพิมลวรรณ ฉั่วเฉียวกุล

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-568-065-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

012884

I10296666

A STUDY ON MANAGEMENT AND OPERATIONS OF THE PAWNSHOPS
OF THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

Miss Pimolwan Chamcheowkul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Business Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-568-065-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาการจัดการและการดำเนินงานของ

สถานอนามัยของกรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาว พิมลวรรณ ฉั่งเฉียวกุล

หลักสูตร

บริหารธุรกิจ

อาจารย์ที่ปรึกษา

นายกฤชฎา กลันทานนท์

รองศาสตราจารย์ศิริโภภาคย์ บูรพาเดชะ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ဓรรช วัชราภิญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ดร. ณัฐพงษ์ ประธรรมกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิรช อกีเมธีธรรม)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(นายกฤชฎา กลันทานนท์)

..... ดร. บุณฑ์ พันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ศิริโภภาคย์ บูรพาเดชะ)

..... อ. พิมลวรรณ ฉั่งเฉียวกุล
(รองศาสตราจารย์ จินตนา บุญคงการ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาการจัดการและการดำเนินงานของ
สถานอนามัยของกรุงเทพมหานคร

ชื่อนิสิต

นางสาวพิมลวรรณ ฉั่วเฉียวฤกุล

อาจารย์ที่ปรึกษา

นายกฤษฎา กลันทานนท์

รองศาสตราจารย์ ศิริโสภาคย์ บูรพาเดช

หลักสูตร

บริหารธุรกิจ

ปีการศึกษา

2529

บทคัดย่อ

สถานอนามัยของกรุงเทพมหานครเป็นโรงรับจำนำของรัฐบาล ภายใต้ความควบคุม
ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ให้บริการรับจำนำแก่ประชาชนผู้มีความเดือดร้อนทางการเงิน
โดยคิดดอกเบี้ยรับจำนำในอัตราที่ต่ำกว่าโรงรับจำนำของเอกชน การจัดให้มีโรงรับจำนำของ
รัฐบาลในลักษณะนี้ช่วยทำให้ภาวะการครองশีพของประชาชนในกรุงเทพมหานคร เฉพาะอย่างยิ่ง
ผู้มีระดับรายได้ปานกลางและรายได้ต่ำเข้า ทั้งยังไม่ถูกเอาเปรียบจากโรงรับจำนำของเอกชน
ที่แย่จะคิดดอกเบี้ยตามอัตราที่กฎหมายกำหนด แต่ก็เป็นอัตราดอกเบี้ยที่สูง เมื่อเทียบกับอัตราดอกเบี้ย
ของโรงรับจำนำของรัฐบาล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาด้านความเป็นมาของกิจกรรมรับจำนำ การจัดตั้งและความ
เป็นมาของสถานอนามัยของกรุงเทพมหานคร ลักษณะโครงสร้างการจัดองค์การ และกระบวนการ
จัดการ ตลอดจนการดำเนินงานต่าง ๆ อาทิเช่น การรับจำนำทรัพย์ การไถ่ถอนทรัพย์จำนำ
การจำหน่ายทรัพย์หลุดจำนำ เป็นต้น และรายละเอียดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของ
สถานอนามัยของกรุงเทพมหานคร โดยทำการศึกษาค้นคว้าจากทั้งข้อมูลเอกสาร เช่น กฎหมาย
ระเบียบ คำสั่งต่าง ๆ ตลอดจนสอบถามเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารของสถานอนามัยของกรุงเทพมหานคร
ที่ปฏิบัติงานประจำอยู่ที่สำนักงานบริหารกิจการสถานอนามัยภายในบริเวณศาลาว่าการกรุงเทพ-
มหานคร และได้ออกแบบสอบถามแก่พนักงานที่ปฏิบัติงานประจำอยู่ที่สถานอนามัยของกรุงเทพมหานคร
แต่ละแห่ง เพื่อให้ได้รายละเอียดและข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งได้ไปสังเกตการณ์วิธีการปฏิบัติ
งานที่สถานอนามัยของกรุงเทพมหานครด้วย

จากการศึกษาและวิเคราะห์พบว่า วิธีการจัดการและปฏิบัติงานต่าง ๆ ของสถานอนามัยน้ำลกรุงเทพมหานครเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการรับจำนำ และเกี่ยวกับสถานอนามัยน้ำลกรุงเทพมหานครอย่างเคร่งครัด โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการบริหารกิจการสถานอนามัยน้ำลกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารกิจการสถานอนามัยน้ำลกรุงเทพมหานคร และผู้จัดการสถานอนามัยน้ำลกรุงเทพมหานคร เรื่อยมาเป็นลำดับ ทั้งยังต้องคำนึงถึงการควบคุมจากแผนกควบคุมโรงรับจำนำและค้าของเก่า กองทะเบียน กรมตำรวจอีกด้วย เพื่อตรวจสอบในให้มีการรับจำนำของจริง และให้ปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วยการรับจำนำอย่างเป็นระเบียบ กล่าวได้ว่า คณะกรรมการบริหารกิจการสถานอนามัยน้ำลกรุงเทพมหานครจะจัดการวางแผนและนโยบาย กำหนดหลักการ แนวทางในการปฏิบัติงานต่าง ๆ และมอบให้ผู้อำนวยการสำนักงานบริหาร กิจการสถานอนามัยน้ำลกรุงเทพมหานครเป็นผู้ดูแลให้สถานอนามัยน้ำลกรุงเทพมหานครอยู่ในกฎระเบียบต่าง ๆ นั้น โดยมีผู้จัดการเป็นผู้ควบคุมงานอีกชั้นหนึ่ง ดังนั้น จากการที่เป็นหน่วยงานของรัฐบาล จึงทำให้การดำเนินงานทุกอย่าง เป็นไปตามระเบียบแบบแผน และผลกำไรที่เกิดขึ้นก็มากพอที่จะให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งผลกำไรนี้เกิดจากการปฏิบัติงานรับจำนำโดยปกติ ในรูปของดอกเบี้ยและกำไรจากการจำหน่ายทรัพย์ลุคจำนำ

ปัญหาในการจัดการและการดำเนินงานของสถานอนามัยน้ำลกรุงเทพมหานคร ที่พบจาก การศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ปัญหาเรื่องลำดับขั้นการบังคับบัญชา เนื่องจาก เป็นหน่วยงานราชการ และมีผู้บังคับบัญชาเป็นลำดับขั้นต่อเนื่องกันมาก การพิจารณาข้อปฏิบัติและการอนุมัติ เป็นไปอย่างล่าช้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการเงินและการอนุมัติจ่ายเงินนำหนึ่งประจำปี ใน-pr ภการแรกคือด้านการเงินนั้นมีผลกระทบในกรณีที่มีผู้ใช้บริการมาก ทำให้เงินสคบ Hun เวียนประจำวันไม่พอเพียง ต้องได้รับอนุมัติเบิกยืม เงินจากผู้อำนวยการสำนักงานบริหารกิจการสถานอนามัยน้ำลกรุงเทพมหานครก่อน ส่วนในภาระหลักคือความล่าช้าในการอนุมัติจ่ายเงินนำหนึ่งประจำปีนั้นมีผลกระทบในด้านลบต่อขบวนและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานสถานอนามัยน้ำลกรุงเทพมหานครอย่างยิ่ง นอกจากนี้ก็มีปัญหาในด้านที่ต้องของสถานอนามัยน้ำลกรุงเทพมหานคร คือ ไม่ได้ตั้งอยู่ในที่ที่มีประชาชนหนาแน่นที่จะเข้าใช้บริการได้โดยทันที และจำนวนแห่งยังมีไม่พอที่จะให้บริการประชาชนได้ทั่วถึง ซึ่งในส่วนนี้คณะกรรมการบริหารกิจการสถานอนามัยน้ำลกรุงเทพมหานครได้เร่งพิจารณาเพิ่มการจัดตั้งให้มากขึ้นแล้ว รวมถึงปัญหาในด้านการจัดบุคลากรที่เหมาะสมสมกับ

งาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีความจัด เจนในการพิจารณาและตีตราค่าทรัพย์ ซึ่งเป็นหลักในการก่อให้เกิดรายได้ของการดำเนินงานของสภานอนนบุราลกรุงเทพมหานคร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title A Study on Management and Operations of the Pawnshops
of the Bangkok Metropolitan Administration

Name Miss Pimolwan Chamcheowkul

Thesis Advisor Mr.Krisda Klantanon
Associate Professor Sirisopak Buraphadeja

Program Business Administration

Academic Year 1986

ABSTRACT

The Pawnshops of the Bangkok Metropolitan Administration are the pawnshops of the government which are under the control of the Bangkok's Governor. The BMA's Pawnshops are established with the purpose of holding properties in pledge. They aim to help those who are in financial trouble by charging the lower interest rate than the private pawnshops. Bangkokians, especially, those who are in the middle and low income level will have the better lives. They will not be put at a disadvantage from the private pawnshops, even if the private's interest rate is as the Pawnshop Acts, but it is higher than the BMA's interest rate.

This research is the study of the history of the pawnshops; the establishment and the background of the BMA's Pawnshops; the structure and the process of management; the performance in pawning, redemption of pledge goods, selling the pledge goods which the period of redemption have elapsed, etc., and other details concerning the pawning. The research methodology is researching from document informations as Pawnshop Acts, rules, regulations and other principles,

as well as, interrogating employees working at the BMA's offices and at the BMA's Pawnshops. Furthermore, the questionnaire is used for the complete particulars, giving to every employee of the BMA's Pawnshops.

From the study, it may be concluded the ways of BMA's management and operations are strictly done along the Acts, rules and other regulations concerning the pawning and the BMA's Pawnshops. The Bangkok Governor, The Administrative Committee of the BMA's Pawnshops, the Director of the Administrative Office of the BMA's Pawnshops and the Manager of the BMA's Pawnshops are in order of authorities for the BMA's Pawnshops. The BMA's Pawnshops are also under the control of Police Department to control the pawning of plunders and to examine the operations as stipulation in the Acts. The Administrative Committee will set the planning, the policy and the means in operations. Then, the Director of the Administrative Office will take care of the BMA's Pawnshops to operate following that policy, rules and regulations. The managers of the BMA's Pawnshops will control their employees in the last chain of command. The BMA's Pawnshops derived much income from the interests received from pawning and the profit from selling the pledge goods which the period of redemption have elapsed. The income gained from the operations will be brought to develop and expand the service to the Bangkokians, extremely.

However, the BMA's Pawnshops have to face many problems. First, problem in the chain of command, the BMA's Pawnshop is the government's organization which has many levels in priority hierarchy so that the considering and the approval of the reports are too late. Especially, the financial reports and the approval of bonus paid are later than usual. The first point has an affect when there are many people to

service but the daily cash on hand is not enough. It must be approved for the addition from the Director of the Administrative Office. The second point has an affect to the employees' morale and motivation. The next problem is the location of the BMA's Pawnshops, they are not located in the site that there are many passengers to take the pawn service promptly. And there are not enough pawnshops to service everyone. For this point, the Administrative Committee has approved for more pawnshops recently. Furthermore, the problem is the recruitment for the appropriate employees, especially the specialist in examining and assessing the goods.

ศูนย์วิทยบรหพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประภาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากหลายฝ่าย ชี้งผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิรช อกิเมธิธรรม และรองศาสตราจารย์จินคนา บุญคงการ ที่ได้กรุณาสละเวลา มาเป็นประธานกรรมการและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ตามลำดับ และขอขอบพระคุณคุณกฤษฎา กลันทานนท์ และ รองศาสตราจารย์คิริโภภาคย์ บูรพา เพชร ที่ได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมกันตรวจสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แนะนำข้อมูล และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์นี้มีเนื้อหาที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณสุพจน์ ไพบูลย์ ผู้อำนวยการกองรายได้ กรุงเทพมหานคร คุณประเจียด สกุลวงศ์ ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารกิจการสถานอนามัย กรุงเทพมหานคร คุณพัศรินทร์ เทล่าไพรัตน์ หัวหน้าแผนกคลัง สำนักงานบริหารกิจการสถานอนามัย กรุงเทพมหานคร ตลอดจนเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานบริหารกิจการสถานอนามัยทุกท่าน ที่ได้อ่านวิเคราะห์และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย และพนักงานประจำสถานอนามัย กรุงเทพมหานครทุกท่าน ที่ได้สละเวลาตอบแบบสอบถามและให้ความกระจังในรายละเอียดที่เกี่ยวกับสถานอนามัย กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นข้อมูลให้ผู้สนใจได้เข้าใจ และรู้จักสถานอนามัย กรุงเทพมหานครมากขึ้น และเป็นแนวทางในการค้นคว้าวิจัยที่จะมีต่อไป ผู้วิจัยขอขอบคุณความตื่นเต้นที่จะพึงมีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แก่ทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือดังกล่าวนามข้างต้น ตลอดจนญาติมิตร และที่สำคัญที่สุดคือ บุพการีผู้มีพระคุณของผู้วิจัยที่เป็นกำลังใจและให้โอกาสในการศึกษาและทุนการศึกษา

นางสาวพิมลวรรณ จำเรียงกุล

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ณ
สารบัญตาราง	ด
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
2. ความเป็นมาของกิจการรับจำนำและสถานอนามัยน้ำาลกรุงเทพมหานคร	10
3. การจัดการของสถานอนามัยน้ำาลกรุงเทพมหานคร	30
4. การดำเนินงานของสถานอนามัยน้ำาลกรุงเทพมหานคร	53
5. ผลการสำรวจภาคสนาม	83
6. สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ	102
บรรณานุกรม	109
ภาคผนวก ก.	113
ภาคผนวก ข.	119
ภาคผนวก ค.	122
ประวัติผู้เขียน	126

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำแทนงและเพศของพนักงาน	84
2	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำแทนงและระดับอายุของพนักงาน	85
3	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำแทนงและเชื้อชาติของพนักงาน	86
4	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำแทนงและระดับการศึกษาของพนักงาน	87
5	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำแทนงและระยะเวลาทำงานของพนักงาน	88
6	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำแทนงและลักษณะการเข้าทำงานของพนักงาน ✓	89
7	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำแทนงและการเรียนรู้วิธีการรับจำนำของพนักงาน	90
8	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำแทนงกับความเห็นต่อความเรียบร้อยในการควบคุม การปฏิบัติงานภายในสถานอนามัย	91
9	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำแทนงกับความเห็นต่อการใช้ความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติงานของพนักงาน	92
10	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำแทนงกับความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของสภาพ แวดล้อม ในสถานอนามัย	93
11	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำแทนงกับความเห็นในความตั้งใจปฏิบัติงาน และความ สามัคคีของพนักงาน	94
12	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำแทนงกับความเห็นเกี่ยวกับความพอใจ และความ เหมาะสมของสวัสดิการที่พนักงานได้รับ	95
13	แสดงจำนวนราย และจำนวนเงินในการรับจำนำรายสถานอนามัย รายปี งบประมาณ	114
14	แสดงจำนวนรายและจำนวนเงินในการโอนรายสถานอนามัย รายปีงบประมาณ 115	
15	แสดงจำนวนเงินค่าดอกเบี้ยจากการรับจำนำรายสถานอนามัย รายปีงบประมาณ 116	
16	แสดงจำนวนกำไรจากการจำหน่ายทรัพย์ที่ลูกจำนำรายสถานอนามัย รายปี งบประมาณ	117
17	แสดงผลการดำเนินงานรายสถานอนามัย รายปีงบประมาณ	118

สารบัญภาค

ภาคที่	หน้า
1. แผนภูมิการแบ่งส่วนงาน	33
2. แผนภูมิการติดต่อสื่อสารภายในสถานธนานุบาล	47
3. แผนภูมิแสดงการรับจำนำของสถานธนานุบาลกรุงเทพมหานคร	60

ศูนย์วิทยบริพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย